

Justiitsministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie 06.03.2022 nr 8-3/1709-1

Meie 21.03.2022 nr 4/81

Arvamuse avaldamine juristieksami väljatöötamise kavatsuse kohta

Lugupeetud Maris Lauri!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Justiitsministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust juristieksami regulatsiooni väljatöötamise kavatsuse (edaspidi: VTK) kohta. Järgneval esitame oma kommentaarid VTK kohta.

1. Kaubanduskoda nõustub VTK-s väljatooduga, et õigusteaduse magistriõpingute lõpetajate tõlgendusoskuse, teadmiste ja praktiliste oskuste tase on väga kõikuv. Mõistame, et selle väljakutsega tegelemiseks võib olla vajalik muuta ja luua õigusakte, kuid leiame, et probleemi lahendamine ei peaks keskenduma ainult regulatsioonide muutmisele.
2. VTK kohaselt peaks juristieksami alusel pingerea loomine lahendama eri ülikoolide õppe ebaühtlase taseme ja õppejõudude kvalifikatsiooni probleemid kuna need muutuvad võrreldavaks. Kaubanduskoja hinnangul ei lahenda üldise juristieksami ja pingerea loomisega õppekvaliteedi probleeme, sest tulemuste analüüsimine ja vajalike muutuste tegemine annab tegelikke resultate mitme aasta pärast. Siinkohal leiame, et VTK-s tuleks rohkem arvestada Riigikohtu koostatud Eesti õigushariduse ja juristikutse probleeme ning nende võimalikke lahendusi käsitleva analüüsiga, et kiiremini ja terviklikult parendada olukorda kvalifitseeritud juristide järelkasvuga. Näiteks võiks riik esmalt analüüsida, kui suur peaks olema tegelikult iga-aastane õigusteaduse lõpetajate arv turu nõudlust arvestades ning on vajadusel tuleks vähendada riiklikku tellimust ülikoolidele õppekohtade arvu osas. Lisaks näeme, et riik võiks kehtestada õppekavadele nõuded vähemalt õiguse baasainete osas ja tagada kvalifitseeritud õppejõudude olemasolu ülikoolides.
3. Kaubanduskoda ei toeta ideed kehtestada kõigile juristidele, kes esindavad isikud kohtumenetluses, juristieksami sooritamise kohustus. Ettevõtete majasisesed juristid üldjuhul ei osale kohtumenetlustes igapäevaselt ning selline kohustus ei ole meie hinnangul proportsionaalne, sest juristid peaksid eksami tegemise eest tasu maksma, eksamit mitte sooritanud töötaja võib kaotada töö ning ettevõtetele tekivad asjatult täiendavad kulutused, kui peab välja vahetama töötajaid või õigusteenuse kallimalt sisse ostma. Juhime tähelepanu sellele, et iga tööandja saab enne juristi

töölevõtmist hinnata ja testida tööle kandideerija oskuseid. Seega soovi korral on tööandjal võimalik juba täna lasta kandideerijal teha juristieksami sarnane test. Meie hinnangul peaks ka edaspidi tööandjatel olema võimalus, mitte kohustus lasta oma töötajal teha juristieksamit. Seega juristieksam võiks vähemalt esialgu olla vabatahtlik võimalus, mitte kohustus. VTK-s ei ole toodud vastavaid võrdlusandmeid ega põhjendatud, miks on otsustatud, et ka kõigile ettevõttejuristidele peab laienema kohustus sooritada juristieksam, samas on kohustusest välja arvatud riigiasutuste juristid, kes tööülesandeid täites kohtumenetluses osalevad.

4. Mõname, et kohtumenetlus võib olla probleeme mitteadvokaatidest juristide teenuse ja teadmiste kvaliteediga. Samuti mõistame, et selle probleemi lahendamiseks võib olla vajalik muuta õigusakte, kuid me ei toeta seisukohta, et selle probleemi lahendamiseks piisab ühtse tasulise juristieksami sooritamise kohustuse kehtestamisest kõigile mitteadvokaatidest juristidele, sh ettevõttejuristidele, kes kohtumenetluses lepinguliselt isikuid esindavad. Leiame, et mitteadvokatuuri kuuluvate õigusbüroode juristide ja füüsilisest isikust ettevõtjatest juristide teenuse kvaliteedi probleemi lahendamiseks tuleks neile luua täpsemad kontrollmehhanismid, kas siis kehtestada kutsestandard või võimaldada mitteadvokaatidest esindajatel kohtumenetluses esindada ainult kohtu loal ning võiks lihtsustada kohtu võimalusi kohtu hinnangul ebapädev esindaja menetlusest kõrvaldada. Lisaks tuleks luua täpsemad reeglid ja kontroll välismaal omandatud õigushariduse diplomi kvalifitseerimisel Eestis.
5. Kaubanduskoja hinnangul on juristieksami korraldusliku plaani puhul mitmeid asjaolusid, mis tuleks kindlasti läbi mõelda ja lahendada. VTK-s on toodud plaan koostada juristieksami tulemustest pingerida, kuid kes sellele pingereale ligi pääsema hakkaks ei ole määratletud. Seega ei ole selge, kas pingerida oleks võimalik vaadata kõigil ettevõtetel, kes soovib tööle võtta juristi või ainult kindlate õiguselukutsete pakkujatel (nt kohtud ja advokaadibürood). VTK kohaselt on juristieksam tasuline ja selle ebaõnnestumisel on võimalik tasu eest eksam uuesti teha, kuid puudub informatsioon selles osas, kas juba positiivselt sooritatud eksami saab ka uuesti teha. Juhul, kui juristieksami soorituse pingerida muutub edaspidi tööle kandideerimisel oluliseks näitajaks, siis peaks olema võimalik ka positiivselt sooritatud eksamit uuesti teha, sest aastaid juristina töötanud ja end pidevalt täiendanud isikul on potentsiaalselt rohkem teadmisi ja oskusi kui vahetult magistriõpingud lõpetanud (seda isegi kui õigushariduse tase on oluliselt tõusnud).
6. Kaubanduskoda toetab VTK-s välja toodud plaani muuta kohtutäituri seadust ja pankrotiseadust selliselt, et pankrotihaldurite ja kohtutäiturite haridusnõue tõuseks bakalaureusekraadi tasemelt õigusteaduse magistrikaraadi tasemel ning et see muudatus ei puudutaks juba ametis olevaid pankrotihaldureid ja kohtutäitureid.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Ann Raun ann@koda.ee 604 0072